

larna av Gotland — han själv verkade mest nere på Sudret — av yngre spelmän, och ute i socknarna runt om på landsbygden finnas ännu många goda polskor och visor, som vänta att komma på pränt.

Men låt oss inte glömma gubben Söderberg. När jag tänker på hur han spelade Skrattpolska och Romins polska, kan jag inte låta bli att dra en parallell med den version den på Gotland verksamme tonsättaren Friedrich Mehler givit dem. Genom sin strålände kvicka parafas över dessa två har han gjort dem kända i landet via radio, gramfon och konsertföreningar. Där finns samma sprudlande livsglädje och smittande humor som hos gubben Söderberg. Därmed äro vi till syvende og sist framme vid den gotländska folksmusiken i symfonisk dräkt och hur den ter sig, sedan en skolad tonsättare fått den om hand.

En julihet eftermiddag för något år sedan hade undertecknad slagit sig ner bland rosenbuskarna i den mehlerska trädgården med Mozarts pianokonsert i A-dur i knät. Men hur länge! Samma eftermiddag kom Hjalmar Edmark till stan! Det slog mej genast: Gubben Söderberg! Visst, det var inte tu tal om det. Det var en andra gubben Söderberg jag fick se. Samma strålände vitalitet, samma sprudlande spelglädje o. samma outtömliga reper-toar av gotländska låtar. Efter en kopp kaffe var fiolen snart framme och den ena lustiga polskan skuttade fram efter den andra. Sen blev det valser, kadriljer och marscher i en enda lång rad! Fader Mozart fick sitta ensam i en rosenbuske...

Denne 75-årige spelman trakterade sitt instrument med samma ungdomliga glöd och brinnande entusiasm som en ung violinist innan han traskat igenom Musikaliska akademien. Synen var härlig: mitt på golvet stod farbror Edmark och spelade, skrattade och gnolade och vid flygeln satt Friedrich Mehler med stolen på lut och prickade notbladen fulla med hagelsalvor av åttondelar och sextondelar. När den gamle hedersmannen för sista gången med förtjusning spelat

»Loppvalsens», stod den svartglänsande flygeln översälad med fullskrivna notblad — Hjalmar Edmarks tribut i den stora beskattningen av gotländsk folksmusik. När skattmasen lyder namnet Mehler, vet jag, att han mer än gärna lämnar sin skärv. Det är dyrbara pund, men han är viss om att de förvaltas väl, och den konstnärliga räkntan blir högre än vanlig sparbanksprocent.

Mehler själv är den förste att med förtjusning ta del av vad en gammal spelman kan komma med. I hans notskåp växa ständigt trvarna med gotländska uppteckningar. Vid telefonen kan man få se honom stå med penna och notpapper i färd med att uppteckna en polska, en visa eller vad det nu kan vara. Så kom bl. a. den förtjusande lilla vaggvisan »Ro, ro till Dalarna» fram i det rätta dagsljuset. En flicka ute från landet ringde och sjöng, sedan den värsta blygheten lagt sig, upp visan. Mehler upptecknade och arrangerade. Nu lysor denna lilla pärla ännu klarare än förut — en konstfärdig guldsmed har gett den dess rätta infattning. Friedrich Mehler har alltid förstätt att måla dessa små gotländska visor i deras rätta nyanser. Han är oerhört lyhörd för den gotländska folktonen och ger den en harmonisering trolsk som en drömande skogstjärn, där aldrig ett banalt tonfall grumlar vattenspeglarna.

En folkvisa kan tas om hand på olika sätt, men utan tvivel hamnar man i banalitetens soptunna om man tar den som ett skolexempel ur Bergensons harmonilära. Glömm man stämning, atmosfär och personlighet för regler gör man som bysen i »Gamla Vala» — dängar yxi ei en stain!

Samma gotländska stämning och atmosfär råder över andra delar av denne tonsättares alstring. Inte minst i körverken »Vi älska vår ö» och »Gotland, hell Dig». Gotländsk folkton har här omsmälts för större former och förenats med gotländsk dikt (utmärkt representerad av Gustaf Larsson) till en välgjuten och konstnärligt gedigen helhet. Folktonen är äkta — aldrig förvan-

Text: Anna Sofia Arvidsson

Daggveise

Upptecknad & arrangerad:
Gunnel Jacobson

Moderato

Fågeln flaugar in-undar him-len hauge flaugar langt men hittar alltut haim.

Alto

gar da sänn ei säng ei ann kungvalls-äng. gåjmar näbben undar trätter väng.

Fågeln flaugar inundar himlen hauge, flaugar langt men hittar alltut haim. Gar da sänn ei säng ei ann kungvallsäng gåjmar näbben undar trätter väng.

Leilä peikü, nä skatt du ta u sivü ells dagen bleiv för lang för di. Gullvännan min letän rosenkinn gleidar snart ei vackrä dråjmar in.

Kattu sivar pa vandug dönnvårdi — kattu ha jär veit u bräun u güd. Undäs um int ha tänkar sam sum ja, de jär gutt ti ha sitt haim be Ra.

Nöygassmostar pa garden gar u sveidar: »Füüle hauken örü hanen slo.» Jonäs da burnaust slar si för sitt braust skreiar: »De bleiv hanar nack ei haust.»

Fågeln flaugar inundar himlen hauge, flaugar langt men hittar alltut haim. Sänn gar han ei säng ei ann kungvallsäng gåjmar näbben undar trätter väng. —

Örä fämmer ha gar ei bryggachäusi ha skatt leilä gan u sätt pa vöv. Dau skalt ja ann koll sojd ma bräidar fält u mä fläivü radar feivü fräll.

Soli skemar u far han slar ei ängi, grasi fallar dir för leiu ner. Kansk ann vackrar dag dau u far u ja gar ei Lindaräng u räkar slag.

skad. Den har endast fått träda i ett större sammenhangs tjänst utan att behöva ikläda sig en stram uniform som hämmar dess egen naturliga andhämtning. Den har i stället fått renare och vackrare linjer,

och den har vuxit samman med ett stycke av sin egen natur.

Friedrich Mehler i gubben Söderbergs fiskarbod? En symbol. Och en tanke som långt ifrån är absurd. Jag kan mycket väl se den

vänlige och alltid lika intresserade musikern sitta och lyssna på den spelglade fiskargubben. Den ene skänker i av gammal tradition, den andre reder drycken för kräsna strupar.

Gubben spelar, solgukdet yr, och mäsarna sluta skräna. När ska människorna sluta sitt dåraktiga skrån — ha de glömt konsten att lyssna...